

Analiza aplicată a comportamentului

Cadru general

Institutul
ABA România

Analiza aplicată a comportamentului este știința care se dedică studiului, înțelegerii și îmbunătățirii comportamentului. Cu o istorie care se extinde de la începutul secolului XX până în prezent și având ca filosofie care o ghidează behaviorismul, analiza aplicată a comportamentului își orientează în mod pragmatic tehnicile și principiile în direcția dezvoltării procedurilor de intervenție asupra comportamentului, prin modelarea și modificarea acestuia, cu scopul îmbunătățirii calității vieții persoanelor.

Până în prezent, oamenii de știință din analiza aplicată a comportamentului au realizat mii de studii care au permis identificarea legilor comportamentului – acestea oferind predictibilitate în ceea ce privește modul în care comportamentul apare, este învățat și în care acesta se modifică pe parcursul timpului. Tema sau mecanismele de bază descoperite subliniază statutul comportamentului ca produs al circumstanțelor de mediu, pe care le numim evenimente antecedente atunci când acestea reprezintă stimuli prezenți înainte de momentul apariției comportamentului sau evenimente care apar după manifestarea comportamentului, numite consecințe. Analizii comportamentali utilizează aceste informații pentru a dezvolta numeroase tehnici și protocoale, aplicând în mod sistematic cele mai eficiente intervenții pentru a modela comportamente care au semnificație socială și pentru a îmbunătăți calitatea vieții persoanelor.

Arii de aplicabilitate

În ABA, comportamentul cuprinde toate activitățile în care oamenii se implică (inclusiv acțiunile, interacțiunile, emoțiile, vorbirea și gândirea), iar mediul se referă atât la factorii externi observabili, cât și la factorii interni care pot influența comportamentul.

Complexitatea umană implică nu doar ceea ce face omul, ci și ceea ce simte și gândește, iar analiza comportamentală oferă o atenție egală emoțiilor și gândurilor, pe care le consideră comportamente.

Abordările modelării comportamentului pot merge în direcția modificării mediului și a factorilor care pot declanșa comportamentul, îi pot îmbunătăți formele de manifestare, respectiv în sensul de a preda sau de a învăța persoana modalități eficiente de manifestări comportamentale, astfel încât să poată fi modificate consecințele sociale valabile pentru acele comportamente, cu scopul de a-i oferi beneficii multidimensionale.

Empiric, intervențiile ABA s-au demonstrat a fi eficiente într-o arie largă de domenii (educație, management organizational, gerontologie, asistență medicală și reabilitare) și pe o gamă vastă de probleme sociale (tulburări de spectru autist, tulburări de dezvoltare depresie, comportamente problematice, impulsivitate, anxietate, fobie, dependență, dificultăți de interacțiune socială etc.). Practica analizilor comportamentali urmărește atingerea unei schimbări comportamentale pozitive pentru indivizi, grupuri, pentru organizații și pentru societate în ansamblu.

Deoarece ABA a fost aplicată inițial în tratamentul persoanelor cu dizabilități și tulburări de spectru autist, această arie de practică deține cel mai mare interes, cea mai vastă bază de studii și cercetări, respectiv este recunoscută la scară largă.

Repere naționale ale analizei aplicate a comportamentului

La nivel național, cele mai importante domenii de aplicabilitate sunt:

- educație specială: tulburări de spectru autist și alte tulburări de dezvoltare (ADHD, întârzieri în dezvoltare, tulburări în dezvoltarea limbajului, tulburare de comportament opoziționist etc.);
- reabilitarea comportamentală pentru persoanele cu traumatism cerebral;
- copii și adolescenți aflați în situații de risc din punct de vedere comportamental sau în medii vulnerabile;
- medii educaționale (școli, grădinițe, centre de recuperare);
- analiza comportamentală în cadrul organizațiilor.

Specializarea și practicarea analizei aplicate a comportamentului

Pentru practicarea ocupației de analist comportamental sunt necesare studii superioare într-unul din domeniile: psihologie sau alte științe ale educației, asistență socială, sociologie, medicină, și absolvirea unui program de studii universitare de master sau studii postuniversitare de formare și dezvoltare profesională continuă în domeniul analizei comportamentale aplicate (programe derulate atât de universitățile din România, cât și de universități din afara țării – Verified Course Sequence - programe recunoscute de ABAI), precum și un certificat care atestă competențele în analiză comportamentală.

Analistul comportamental este persoana care analizează și evaluează comportamentul observabil individual sau de grup și realizează planul de intervenție pentru modificarea acestuia, respectiv realizează o analiză amănunțită și modificarea factorilor de mediu care îl influențează, cu scopul optimizării calității vieții indivizilor sau a rezultatelor ce derivă sau care sunt asociate comportamentelor acestora.

Analistul comportamental realizează planurile de intervenție pe baza principiilor analizei comportamentale aplicate. Planurile individualizate de intervenție comportamentală se adresează oricărui tip de beneficiar care solicită serviciile analistului comportamental, sunt individualizate, evaluate și ajustate în mod regulat, astfel încât să coincidă nevoilor individuale și să optimizeze abilitățile acestuia.

Obiectivele planului de intervenție se realizează prin identificarea, analiza și evaluarea nevoilor de îmbunătățire a abilităților sociale, verbale, academice, a performanțelor în general sau de management personal și prin stabilirea soluțiilor și tehnicilor de intervenție specifice, care au la bază principii și metode validate științific.

Statutul analistului comportamental este validat de tipul formării și a numărului de ore din programele academice urmate, de respectarea conduitei și eticii profesionale, respectiv a formării continue și a menținerii certificării, conform standardelor profesiei.